

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

เตาถ่านหรือเตาอั้งโล่ นับเป็นอุปกรณ์ที่อยู่คู่ครัวเรือนไทยมานานนับหลายปีถึงแม้ปัจจุบันโลกของเทคโนโลยีจะมีการพัฒนาไปมากเพียงใดแต่ด้วยภูมิปัญญาพื้นบ้านที่ง่ายและประหยัด จึงทำให้ปัจจุบันชาวบ้านปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหันกลับมาใช้ เตาถ่านหรือเตาอั้งโล่ เพิ่มมากขึ้นเพื่อยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงและเป็นการช่วยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้เป็นอย่างดีซึ่งเตาอั้งโล่นี้สามารถทดแทนการใช้ก๊าซหุงต้มที่มีราคาสูงขึ้นได้ ผลงานที่ใช้หุงต้มในภาคครัวเรือนทั่วประเทศไทยในปัจจุบัน ส่วนใหญ่ยังคงเป็นเชื้อเพลิงจากถ่านไม้และฟืนเป็นหลัก เพราะเป็นเชื้อเพลิงที่หาง่าย ราคาถูกจากสถิติเมื่อปี 2547 ครัวเรือนประมาณ 5.8 ล้านครัวเรือนยังคงใช้เตาอั้งโล่ ซึ่งใช้เชื้อเพลิงคือถ่าน ทำให้สิ้นเปลืองถ่านเป็นจำนวนมาก โดยใช้ถ่านเป็นเชื้อเพลิงเฉลี่ยถึง 500 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปีปริมาณการใช้ฟืนและถ่านจำนวนมากมีแนวโน้มว่าเชื้อเพลิงเหล่านี้จะขาดแคลนในอนาคตกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน(พพ.) จึงได้ทำการออกแบบและผลิตเตาประหยัดพลังงาน ซึ่งมีคุณสมบัติดีกว่าเตาหุงต้มทั่วไปอย่างครบถ้วนกล่าวคือ มีน้ำหนักเบา ทำจากดินปั้นเตาคุณภาพดีทนทานกว่าอายุการใช้งานเฉลี่ยสูงกว่าเตาหุงต้มทั่วไปถึง 2 ปีเนื่องจากรูปทรงของเตาถูกออกแบบให้หมุนเวียนความร้อนภายในดีขึ้นรูปร่างของเตาไม่หนาเทอะทะ มีน้ำหนักเบากว่าเตาหุงต้มทั่วไป(โครงการส่งเสริมการใช้เตาหุงต้มและเตาชีวมวลประสิทธิภาพสูงกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน, 2547 : ออนไลน์)

จังหวัดเชียงใหม่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในปีพ.ศ. 2550 (GPP) 112,221 ล้านบาท แบ่งออกเป็นภาคการเกษตร 18,438 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 16.35 ซึ่งถือเป็นรายได้หลักอันดับหนึ่งของประชากรโดยรวมและนอกภาคการเกษตร 97,738 ล้านบาท รายได้ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสาขาพืชผลปศุสัตว์ และป่าไม้ รองลงมาได้แก่ การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน มีรายได้ประชากรต่อหัวเฉลี่ย 76,388 บาทต่อคนต่อปี (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงใหม่, 2552 : ออนไลน์) ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำการเกษตรและมีรายได้ไม่สูงจึงยังคงใช้เตาอั้งโล่สำหรับหุงต้มในครัวเรือนเป็นหลักจังหวัดเชียงใหม่จึงเป็นจังหวัดหนึ่งที่กระทรวงพลังงานดำเนิน โครงการวางแผนพลังงานชุมชน โดยได้ร่วมกับองค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านปาง อำเภอลำดอง จัดตั้งศูนย์เรียนรู้พลังงานในชุมชน โดยส่งเสริมให้มีการผลิตเตาอั้งโล่ประหยัดพลังงานในชุมชน ซึ่งปัจจุบันมีผู้ผลิตเตาอั้งโล่ประหยัดพลังงานในอำเภอลำดอง จำนวน

10 ครอบครัว ซึ่งเป็นแหล่งผลิตเตาอั้งโล่แบบประหยัดพลังงานแหล่งเดียวในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งสามารถผลิตขายได้ทั่วภาคเหนือ (โครงการวางแผนพลังงานชุมชน กระทรวงพลังงาน, 2551 : ออนไลน์)

ข้อมูลทางบัญชีในด้านต้นทุนและผลตอบแทนเป็นเครื่องมือที่สำคัญช่วยให้ผู้ประกอบการธุรกิจประสบความสำเร็จ มีกำไร และสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน การประกอบธุรกิจระดับท้องถิ่นในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นธุรกิจแบบระบบครอบครัว หรือแบบเจ้าของคนเดียว โดยไม่มีการจดบันทึกข้อมูลทางการค้าอย่างเป็นระบบ ไม่มีการจัดทำบัญชีเพื่อวัตถุประสงค์ประกอบการ ทำให้ยากต่อการวางแผนทางธุรกิจ เจ้าของกิจการเป็นผู้ตัดสินใจปรับปรุงพัฒนากิจการ ตลอดจนการวางแผนทางด้านการควบคุมต้นทุน การตลาด การลงทุนขยายกิจการด้วยตนเอง ซึ่งอาจมีข้อมูลสนับสนุนไม่เพียงพอในการพิจารณาทำให้ธุรกิจไม่ได้รับผลตอบแทนที่ดี ผลประกอบการอาจขาดทุน ถึงขั้นต้องปิดกิจการ เหตุผลเพราะไม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในภาวะปัจจุบัน สำหรับการผลิตเตาอั้งโล่ประหยัดพลังงานในอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ นั้น เริ่มต้นมาจากในตำบลหนองตองพัฒนา อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบดินเหนียว และ ดินเหนียวร่วนปนดินทราย (เทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่, 2551 : ออนไลน์) ซึ่งดินเหนียวนั้นเป็นวัตถุดิบหลักที่ใช้สำหรับการผลิตเตาอั้งโล่และผลิตภัณฑ์ดินเผา จึงทำให้อำเภอหางดงเป็นอำเภอที่มีผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ดินเผามาตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษ แต่เนื่องจากวิถีชีวิตของคนรุ่นปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปผลิตภัณฑ์ดินเผาไม่ได้รับความนิยมดั้งเดิม สำนักงานพัฒนาชุมชนจึงได้เข้ามาช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว ซึ่งในปีพ.ศ. 2528 สำนักงานพัฒนาชุมชนร่วมกับสภาตำบล ได้จัดอบรมอาชีพการผลิตเตาอั้งโล่ให้กับผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ดินเผา และผู้ที่สนใจในอำเภอหางดง (ธรรม หน่ออ่อน, 2553 : สัมภาษณ์) และต่อมาเมื่อมีโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานที่ได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงพลังงานจึงได้มีการอบรมพัฒนาการผลิตเตาอั้งโล่ประหยัดพลังงานแทนการผลิตเตาอั้งโล่แบบเดิม ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตเตาอั้งโล่ประหยัดพลังงานในอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการลงทุนผลิตเตาอั้งโล่ประหยัดพลังงาน และเป็นแนวทางในการพัฒนาการผลิตเตาอั้งโล่ประหยัดพลังงานให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตเตาอั้งโล่ประหยัดพลังงาน ในอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตเตาอั้งโล่ประหยัดพลังงาน ในอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
2. สามารถนำข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษานี้ไปใช้สำหรับผู้ที่สนใจจะผลิตเตาอั้งโล่ประหยัดพลังงาน และเป็นแนวทางในการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

นิยามศัพท์

ต้นทุน หมายถึง ต้นทุนของการลงทุนผลิตเตาอั้งโล่ประหยัดพลังงาน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการลงทุน และ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวข้องในการผลิตเตาอั้งโล่ ตั้งแต่การเตรียมวัตถุดิบจนกระทั่งผลิตเสร็จเป็นสินค้าสำเร็จรูปเพื่อจำหน่าย

ผลตอบแทน หมายถึง รายได้ที่ได้รับของการลงทุนผลิตเตาอั้งโล่ประหยัดพลังงาน

เตาอั้งโล่ หมายถึง เตาหุงข้าวหรือเตาที่ใช้ในการหุงต้ม ซึ่งทำจากดินเหนียว ปั้นเป็นรูปลักษณะคล้ายถังมีส่วนประกอบเป็น 2 ส่วน ส่วนปากเตาคือส่วนบนตั้งแต่รังผึ้งขึ้นไป ซึ่งเป็นส่วนที่ใส่ถ่าน ส่วนล่างรังผึ้งลงมาเรียกว่า หน้าเตา เป็นส่วนที่เก็บขี้เถ้าและทางลมเข้าสู่เตา คำว่าอั้งโล่เป็นคำที่แปลจากภาษาจีนแต่จื๊อที่หมายความว่า เตาหุงข้าว (สำนักวิทยบริการ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, 2544 : ออนไลน์)

เตาอั้งโล่ประหยัดพลังงาน หมายถึง เตาถ่านที่ใช้ในการหุงต้ม ซึ่งประหยัดการใช้พลังงานจากฟืนและถ่านประมาณร้อยละ 25 ถึงร้อยละ 50 เนื่องจากสูญเสียความร้อนน้อยกว่าเตาอั้งโล่ แบบธรรมดา (ดวงแก้ว ผุงเพิ่มตระกูล, 2552 : ออนไลน์)